

PLAN4BLUE

newsletter

UUDISKIRI 3, JUUNI 2019

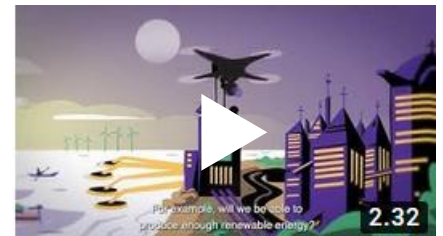
MERERUUMI JÄTKUSUUTLIKU SINIMAJANDUSE PLANEERIMINE

Uudiskirja sisu

- Kuidas edeneb sinimajandus Soome lahes ja Saaristomeres?
- Ulatuslikule ekspertiisile tuginevad stsenaariumid
- Uus käsiraamat ruumiamdmete analüüsist mereala ruumilisel planeerimisel
- Keskkonnajuhtimisstrateegia mereala ruumilisel planeerimisel
- Plan4Blue lõpukonverents 4.-5. juunil 2019

Kuidas edeneb sinimajandus Soome lahes ja Saaristomeres?

Riitta Pöntynen, töopaketi 1 juht, Turu Ülikool, Merendusuringute Keskus, riitta.pontynen@utu.fi

Uued stsenaariumid toetavad merealade ruumilist planeerimist ja ettevõtteid

Millised on tulevikuväljavaated, ohud ja võimalused energiatootmise, mereturismi, merendusklasteri, sinise biomajanduse ja merepõhja ressursside valdkondades aastaks 2050? Plan4Blue projektis koostatud sinimajanduse stsenaariumid paljastavad võimalikud ja tõenäolised arengud Soome lahes ja Saaristomeres.

Ligikaudu 100 Soome ja Eesti eksperdi arvamuste põhjal koostati animatsioon, infograafikad ja aruanded. [Animatsioon](#) tutvustab nelja erinevat stsenaariumi: "Piiramatu kasv", "Virtuaalne reaalsus", "Jätkusuutlikkus ennekõike" ja "Jätkusuutlikkuse dilemma". Animatsioon kirjeldab tulevikku erinevate alternatiivsete arenguvõimalustena. Projektis uuriti ka iga stsenaariumi mõju erinevate majandussektorite arengule.

Projektis keskenduti eelkõige neile sektoritele, millele nii ekspertide hinnangute kui ka majandusanalüüsi põhjal võib ennustada kasvu. Samal ajal uuriti ka neid mõjutavaid tegureid.

[Infograafikud](#) tutvustavad erinevaid stsenaariume ja neid mõjutavaid tegureid energiatootmise, turismi, merendussektori, sinise biomajanduse ja merepõhja ressursside valdkondades. Lisaks mõjuteguritele tuuakse stsenaariumides välja ka nn “mustad luigid” ehk sündmused, mis võivad muuta tulevikuarengute suunda.

Täpsemat teavet selle kohta, millised arengud toimuvad merega seotud sektorites erinevate stsenaariumide kohaselt, leiate stsenaariumide aruandest ([scenario report, pdf, 2 MB](#)) ja teistest projekti aruannetest.

Infograafikud merega seotud majandussektorite arengustsenaariumide kohta

Taastuvate energiaallikate, sh eelkõige päikese- ja tuuleenergia kasutamisele ennustatakse üldist kasvu. ([Infograafik, pdf](#))

Oodata on eelkõige uuenduslike keskkonnasõbralike tehnoloogiate arengut ja meretranspordi kasvu. ([Infograafik, pdf](#))

Ette on näha vesiviljeluse, sh eriti kalakasvatuse tõusu. ([Infograafik, pdf](#))

Erinevate turismitüüpide – loodus-, linna- ja seiklusturismi – tugev kasv. Lisandub külalissadamaid ja nende pakutavaid teenuseid, eriti Eestis. ([Infograafik, pdf](#))

Ulatuslikule ekspertiisile tuginevad stsenaariumid

Riitta Pöntynen, tööpaketi 1 juht, Turu Ülikool, Merendusuringute Keskus, riitta.pontynen@utu.fi

"Stsenaariumide arendamisel oli oluline, et saime infot ja ka tagasisidet oma tööle otse kasutajatelt, nagu näiteks merealade planeeringutega tegelevad planeerijad," tõdeb stsenaariumitöö juht Riitta Pöntynen rahulolevalt.

Olulised aspektid tulevikustsenaariumide koostamisel on uurijate ja ekspertide vaheline interaktiivsus ning stsenaariumi spetsiifilisuse järkjärguline suurendamine protsessi käigus. Eesmärk oli pakkuda ja arendada merealade ruumiliseks planeerimiseks vajalikke tööriistu ja teavet ning toetada erinevate tuleviku arenguteede kavandamist. Sel põhjusel kasutati stsenaariumitöös erinevaid meetodeid, alates traditsioonilistest küsimustikest kuni kaasava kaardistamiseni.

Stsenaariumide koostamise protsessi kaasati eksperte erinevatest valdkondadest ja mitmel moel. Ekspertpaneeli (Delphi) liikmetele saadeti kaks küsitlust, kusjuures teisel korral oli neil võimalus oma esimeses küsitlusringis antud hinnanguid muuta või täpsustada. Lisaks veebipõhiste küsitlustele osales hulk eksperte ja huvirühmade esindajaid kahel tulevikule keskendunud seminaril Helsingis ja Tallinnas.

Plan4Blue projekti stsenaariumide koostamise protsessi tulemusena kasvas ka erinevate meremajanduse sektorite teadlikkus merealade ruumilisest planeerimisest. Töös osalenud eksperdid olid peamiselt erinevate erialaliitude ja ühenduste esindajad. Tulemusi täiendati ettevõtete esindajatega tehtud intervjuude põhjal, mis lisas tulemustele ärilise perspektiivi ja võimaldas hinnata eelnevaid tulemusi ettevõtete seisukohast.

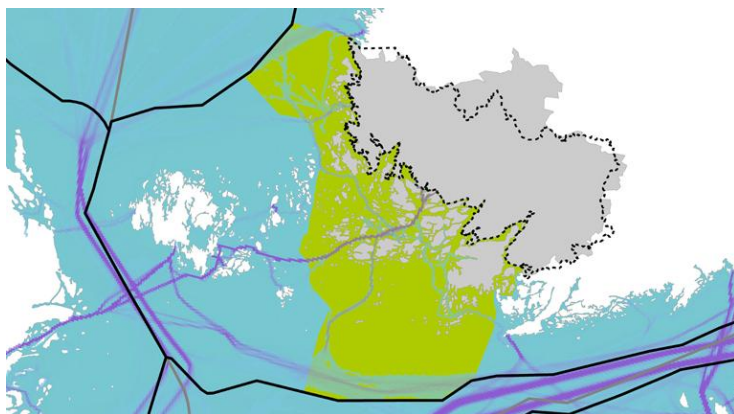
"Rõõmustav oli eri valdkondade ekspertide entusiastlik osalemine töös. On suurepärane, et osalejad aitasid luua ettekujutust, milline võiks maailm olla aastal 2050," lisab Riitta Pöntynen.

Lisateavet stsenaariumide ja nende koostamise kohta leiate siit: [Alternative scenarios for the blue economy in the Gulf of Finland and the Archipelago Sea](#)

Uus käsiraamat ruumiandmete analüüsist mereala ruumilisel planeerimisel

Harri Tolvanen, leader of WP3, and postdoctoral researcher Tua Nylén, University of Turku, firstname.surname@utu.fi

Plan4Blue projektis koostati mereala ruumilise planeerimise piiriülese ruumiandmete analüüsi käsiraamat. Selle eesmärk on parandada ruumilise analüüsi tõhusust ja läbipaistvust merealade ruumilise planeerimise protsessides. Juhendi sihtrühmad on merealade ruumilise planeerimisega tegelevad planeerijad ja ruumiandmete spetsialistid. Käsiraamat on vaba ligipääsuga ja tasuta allalaaditav.

Käsiraamat aitab planeerijal mõista ja hinnata kaarte ja muid ruumiandmete analüüsi väljundeid. Lisaks on see abiks ka GIS spetsialistile merealade ruumilise planeerimise mõistmisel ja ruumiandmete analüüsi eesmärgipärasel kavandamisel. Juhend on koostatud kirjanduse ja rahvusvahelise Plan4Blue projekti kogemuste põhjal.

Ruumiandmed ja kaardid on merealade ruumilise planeerimise üks nurgakive. Need on vajalikud igas planeerimisprotsessi etapis ning kaartidel on oluline roll huvirühmade ja avalikkuse kaasamisel protsessi. Ruumiandmete edukas hindamine, kogumine, haldamine, analüüs ja visualiseerimine on aluseks tõendus põhiste planeerimisotsustele.

Eli liikmesriigid planeerivad merealade kasutust oma riigi piires. Siiski on vajalikud ka naaberriikide ruumiandmed, kuna planeerimisprotsess nõuab ka piiriülest teavet inimkasutuse ja looduse kohta. Lisaks tuleb planeerimisprotsessis kokku sobitada majanduse, kultuuri ja loodusega seotud ruumiandmed. Maakasutuse planeerimisega võrreldes on ruumiandmete kasutamisel merealade ruumilisel planeerimisel mitmeid lisaprobleeme. Merealade planeerimisel on vajalikud geograafiliste ja temaatiliste piiride ülesed ruumiandmed ning seetõttu tuleb nende käsitlemine hoolikalt läbi mõelda.

Käsiraamat on jagatud neljaks osaks (vastavalt mereala planeerimise protsessi ülesehitusele):

- I. Ettevalmistused ruumiandmete analüüsiks (Etapid 1-4)
- II. Ruumiandmete kogumine ja haldamine (Etapid 5-8)
- III. Ruumiandmete analüüs – vastastikuste mõjude uurimine (Etapid 9-11)
- IV. Mereala ruumilise planeerimise visualiseerimine kaartidel (Etapid 12-14)

[Mereala ruumilise planeerimise piiriülese ruumiandmete analüüsi käsiraamat \(pdf, 2 MB\).](#)
Nylén T, Tolvanen H, Erkkilä-Välimäki A & Roose M (2019). Guide for cross-border spatial data analysis in Maritime Spatial Planning. Publications of the Department of Geography and Geology of University of Turku 12. University of Turku, Turku.

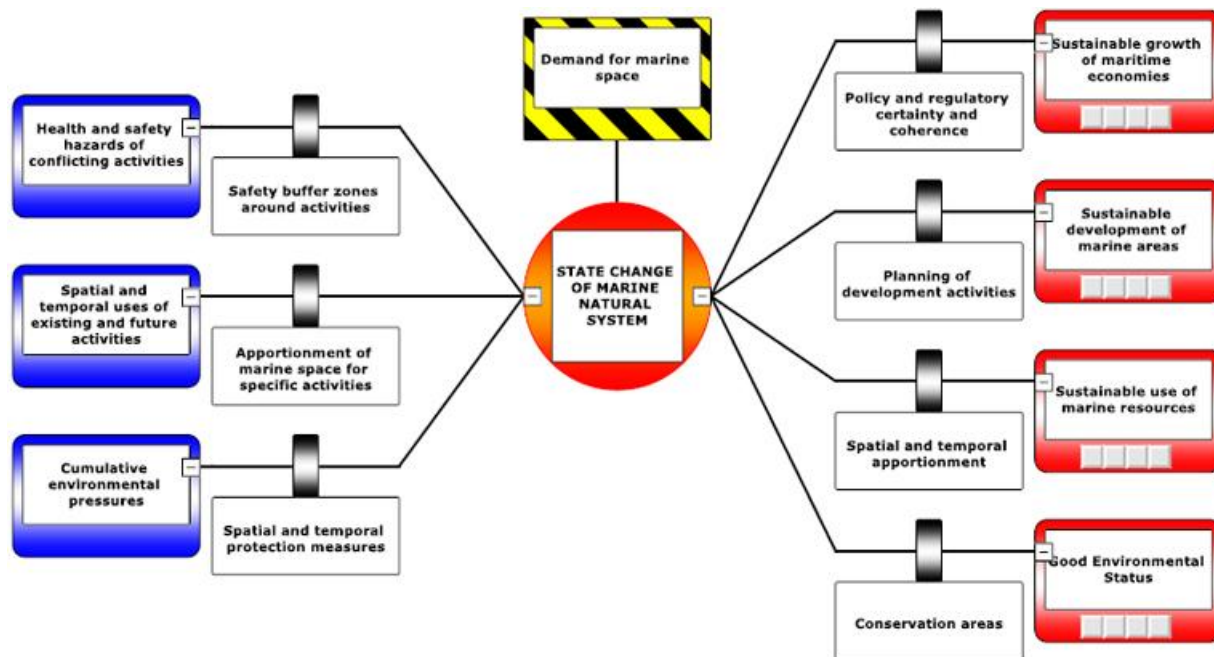
Keskkonnajuhtimisstrateegia mereala ruumilisel planeerimisel

Riku Varjopuro, Soome Keskkonnainstituut SYKE. riku.varjopuro@ymparisto.fi

Mere ja rannikualade paljude konkureerivate kasutusviiside kasvu tagajärjel on kasvanud ka merealade ruumilise planeerimise algatuste arv, et tagada mereressursside säästev kasutus ning leevendada ka sektoritevahelisi ja piiriüleseid merakasutuse konflikte. Mereala ruumiline planeerimine on avalik protsess inimtegevuse ruumilise ja ajalise jaotuse analüüsimiseks ja ruumiliseks määratlemiseks merealadel, et saavutada ökoloogilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid eesmärke, mis on tavaliselt määratletud poliitilise protsessi kaudu.

Mereökosüsteeme ohustab üha enam erinevatest inimtegevustest põhjustatud surve kumulatiivne mõju. Kumulatiivse mõju hinnangud on vajalik alusinfo keskkonnapoliitika ja ökosüsteemipõhise juhtimise jaoks. Kumulatiivne mõju tuleneb keerukast mõjude võrgustikust, kuid riskipõhine lähenemine vähendab keerukust, võimaldab määramatuse läbipaistvat käsitlust ja toetab teadustulemuste rakendamist planeerimises ja otsustusprotsessides. Lisaks peavad potentsiaalsed planeeringulahendused järgima vastavaid planeeringualal kehtivaid seadusi ja regulatiivseid nõudeid, juhul kui eksisteerivad regionaalsed, riiklikud või rahvusvahelised lepped, mis võimaldavad ja/või nõuavad keskkonnajuhtimismeetmete rakendamist.

Uuringu eesmärk oli koostada "Mereala ruumilise planeerimise keskkonnajuhtimise strateegia", mis annaks üldisi juhiseid planeerijatele, otsustajatele ja huvirühmadele, et tõsta merealade ruumilise planeerimise konkurentsivõimet ja tõhusust ning samal ajal säilitada ja parandada mereökosüsteemide vastupidavust, kaitsta elurikkust ja taastada kahjustatud elupaiku, saavutamaks mereruumi planeerimisega seotud keskkonnapoliitilisi eesmärke.

Joonis. Ristlipsu (*Bowtie*) analüüs mereala ruumilisel planeerimisel aitab välja selgitada riskide ennetamise ja leevendamise meetmed, et saavutada keskkondliku, majandusliku ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse eesmärgid (muudetud Cormier *et al.* 2015).

[Keskkonnajuhtimisstrateegia mereala ruumilisel planeerimisel](#) (pdf, 1 Mb, juuni 2019)

Plan4Blue lõpukonverents 4.-5. juunil 2019

Plan4Blue lõpukonverentsil arutleti projekti tulemuste ning mereruumi planeerimise alase koostöö tuleviku üle Soome lahe ja Saaristomere piirkonnas.
[Loe edasi](#)

[Loe kõiki Plan4Blue uudiskirju – viimane tuleb sügisel 2019!](#)